

Utbildning i regelverk för Kök & Bad

Anders Rosenkilde & Sandra Furtenbach

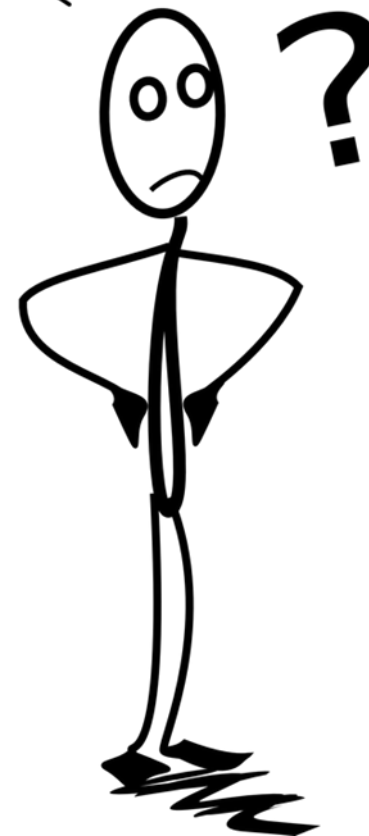
Utbildning i regelverk för Kök & Bad

1. Bakgrund
2. PBL(lag), PBF(förordning), BBR(föreskrift) + bakgrund Boverket
3. Hur hanterar man allmänna råd/tolkningar/skallkrav
4. Utformning av kök
5. Säkerhet & funktion
6. Fukt
7. Summering

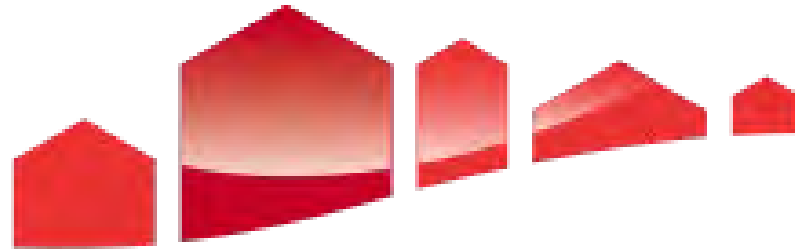
Bakgrund

De som arbetar med Kök & bad får mer krav och frågor från kommuner, besiktningsmän, byggherrar med flera med hänvisning till:

- Boverkets byggregler BBR
- Branschregler
- Standarder
- Guider & rekommendationer

Boverkets Byggregler

Boverket

Boverkets Byggregler

- PBL = Plan och Bygglagen
- PBF = Plan och Byggförordningen
- BBR = Boverkets Byggregler

- PBL kunskapsbanken - digital handbok med vägledningar

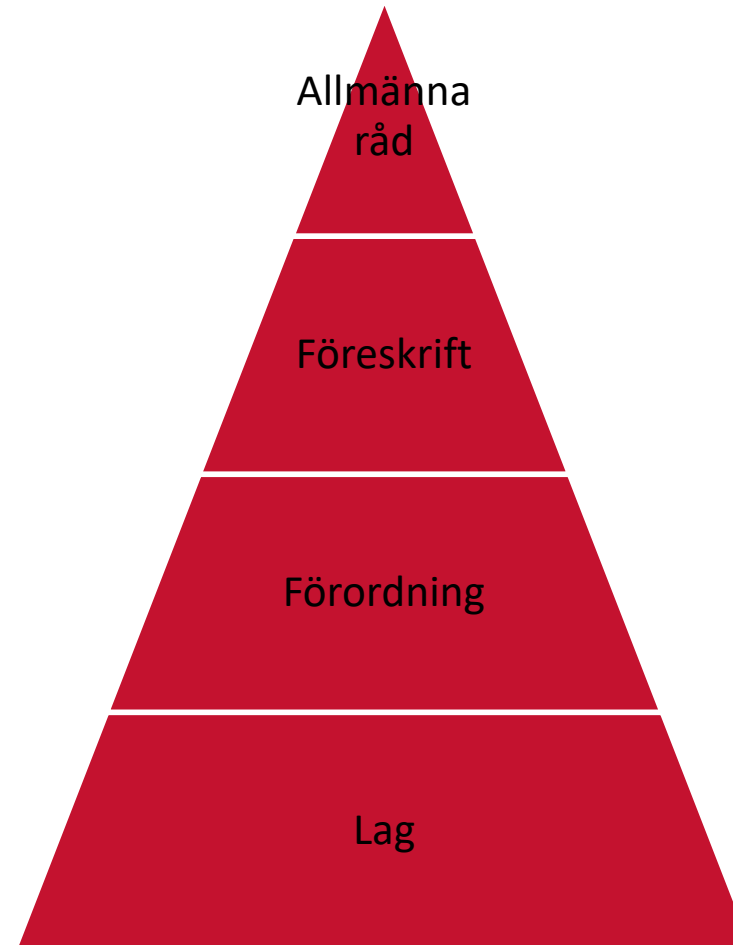
Laghierarki

Allmänna råd - myndigheter

Föreskrifter - myndigheter = BBR

Förordning - regeringen = PBF

Lag - riksdagen = PBL

Funktionskrav & Allmänna råd

Byggregler (BBR)

Föreskrift = Bindande regel

Allmänt råd = Ett sätt att uppfylla föreskriften

Om man inte följer det allmänna rådet
måste byggherren visa att man ändå följer föreskriften!

Utformningskrav

8 kap. 1 § Plan- och bygglagen (PBL)

En byggnad ska vara

1. lämplig för sitt ändamål
2. ha en god form-, färg- och materialverkan, och
3. vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Tekniska egenskapskrav

8 kap. 4 § första stycket PBL

Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

1. bärförmåga, stadga och beständighet,
2. säkerhet i händelse av brand,
3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön,
4. säkerhet vid användning,
5. skydd mot buller,
6. energihushållning och värmeisolering,
7. lämplighet för det avsedda ändamålet,
8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga,
9. hushållning med vatten och avfall
10. bredbandsanslutning

BBR – Generella principer

- Minimikrav
- Endast byggnader
- Funktionskrav
- Föreskrifter och allmänna råd
- Gäller nya byggnader, ej retroaktivt
- I viss utsträckning även vid ändring (hela eller ändrad del, anpassningar/avsteg)

Ansvar och kontroll

1. Byggherrens ansvar att regler följs (samhällets krav)
2. För lovpliktiga eller anmälningsskyldiga åtgärder:
Byggnadsnämnden har roll
före granskning inför lov/startbesked
under kontrollplan, besök
efter uppföljning inför slutbesked
3. Icke lov- eller anmälningsskyldiga åtgärder: **BBR ska ändå följas**
4. Som regel ingen uppföljande kontroll efter slutbeskedet
5. Underhållsskyldighet

PBL Kunskapsbanken <http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/>

PBL KUNSKAPSBANKEN

– en handbok om plan- och bygglagen

[Till boverket.se](#)

Gör din egen PDF

Vad letar du efter?

SÖK

[Om PBL](#)

[Planering](#)

[Lov & byggprocessen](#)

[Regler om byggande](#)

PBL kunskapsbanken >

GÅ DIREKT TILL:

[Planbestämmelsekatalogen](#)

[Sanktionsberäkningsguide](#)

[Uppföljning PBL](#)

[Teman](#)

NYHETSREV

WEBBUTBILDNINGAR

NYHETER PÅ PBL KUNSKAPSBANKEN

2017-04-25

[Ny vägledning förenklar tillämpningen av reglerna i BBR och EKS](#)

Utformning av kök

1930

- ❖ Små och smala kök.
- ❖ Fasta skåp med släta luckor.
- ❖ Vit eller tonad gasspis.
- ❖ Mönstrade linoleummattor.
- ❖ Separat matrum.

KÖKSBESTYR. De små köken krävde smarta förvaringslösningar.

TVÅDELAT. Separat matrum som skiljs från köket med en glassid vägg och glassdörr var vanligt.

Hemmens forskningsinstitut, HFI, grundades 1944 i syfte att rationalisera hem- och hushållsarbete
<https://digitaltmuseum.se/021105856554/folkhemmets-rom-koket>

Foto: Hernried, Karl Heinz

Nordiska museet

Folkhemmets rum: Köket
Av Nordiska museet

Bostad

Fru Kök vet hur skåpet ska stå

Alice Thiberg har inrett sitt kök enligt konstens alla regler

Utformning (4 exempel)

Utformningen av ett kök eller badrum styrs delvis av föreskrifterna och de allmänna råden i Boverkets byggregler BBR.

Föreskrift

3 Tillgänglighet, bostadsutformning, rumshöjd och driftutrymmen

Exempel 1 ur BBR 3:22 Allmänt om utformning av bostäder

Bostäder ska dimensioneras och disponeras med hänsyn till sin långsiktiga användning.

Bostäderna ska också inredas och utrustas med hänsyn till sin långsiktiga användning.

Allmänt råd

”Dimensionerande mått och inredningslängder som är lämpliga vid utformningen av bostaden finns i SS 91 42 21.”

Allmänna
råd

Utformning

SVENSK STANDARD SS 91 42 21:2006

**Byggnadsutformning – Bostäder –
Invändiga mått**

Standarden finns att köpa på
www.sis.se

Utformning

Exempel 2 ur 3:224 Bostäder om högst 35 m²

”Bostäder med en BOA om högst 35 m² ska utformas med hänsyn till sin storlek.

I sådana bostäder får utrymmena för funktionerna

- a) daglig samvaro, sömn och vila samt matlagning finnas i ett och samma rum utan att vara avskiljbara,
- b) daglig samvaro samt sömn och vila överlappa varandra helt eller delvis, och
- c) måltider samt hemarbete överlappa varandra helt eller delvis.

(BFS 2014:3).”

Allmänt råd

”I bostäder med en BOA om högst 35 m² bör

- a) utrymmet för inredningslängden för matlagning vara som minst 1,80 meter brett,”

Utformning

Exempel 3 ur 3:225 Studentbostäder om högst 35 m²

Studentbostäder med en BOA om högst 35 m² ska utformas med hänsyn till sin storlek.

I enskilda studentbostäder med en BOA om högst 35 m² får utrymmena för funktionerna

- a) daglig samvaro, sömn och vila samt matlagning finnas i ett och samma rum utan att vara avskiljbara, och
- b) daglig samvaro, sömn och vila, samt måltider överlappa varandra helt eller delvis. (BFS 2016:6).

Allmänt råd

I enskilda studentbostäder med en BOA om högst 35 m² bör

- a) utrymmet för inredningslängden för matlagning vara minst 1,40 meter brett,
- b) utrymmet för inredningslängden för förvaring vara minst 1,20 meter brett, och
- c) platsen för ytterkläder i kapphylla vara minst 0,40 meter bred.

Utformning

Exempel 4 ur 3:4 Driftutrymmen

3:423 Avfallshantering i
bostadslägenheten

I bostadslägenheter ska det finnas plats
för källsortering av avfall.

Säkerhet

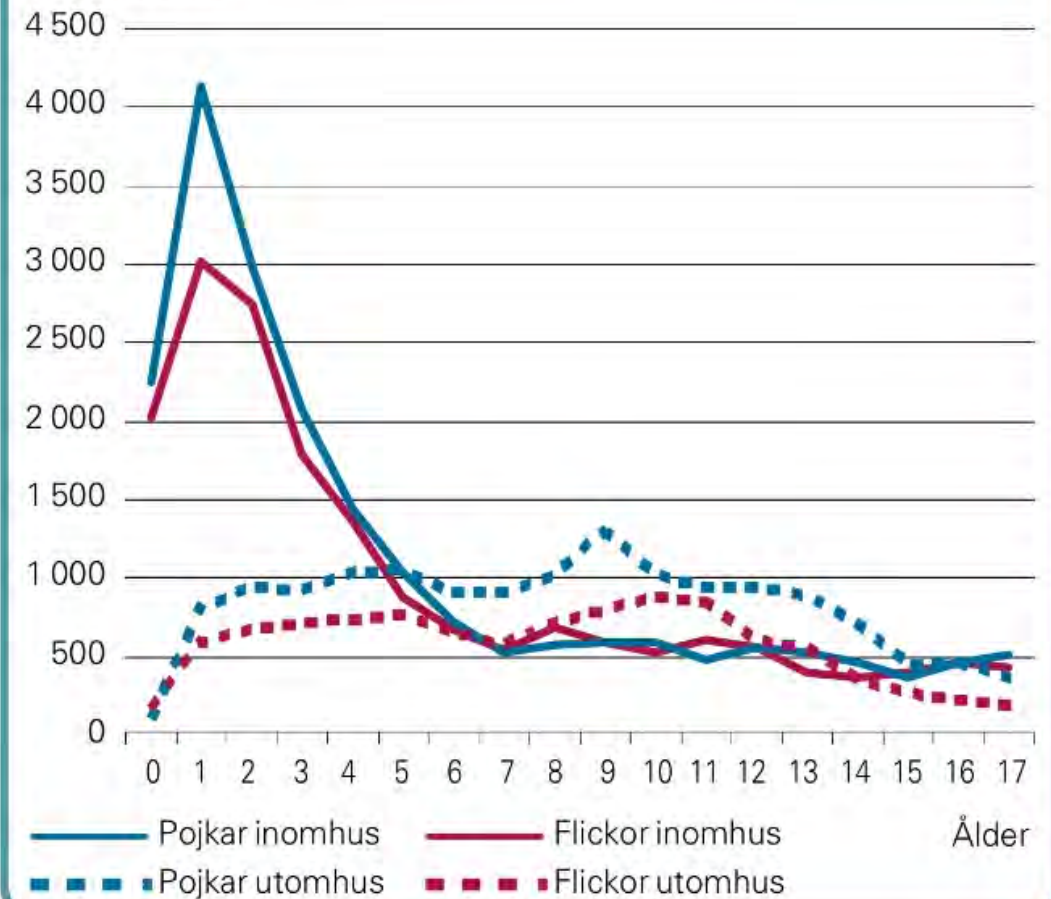

Säkerhet

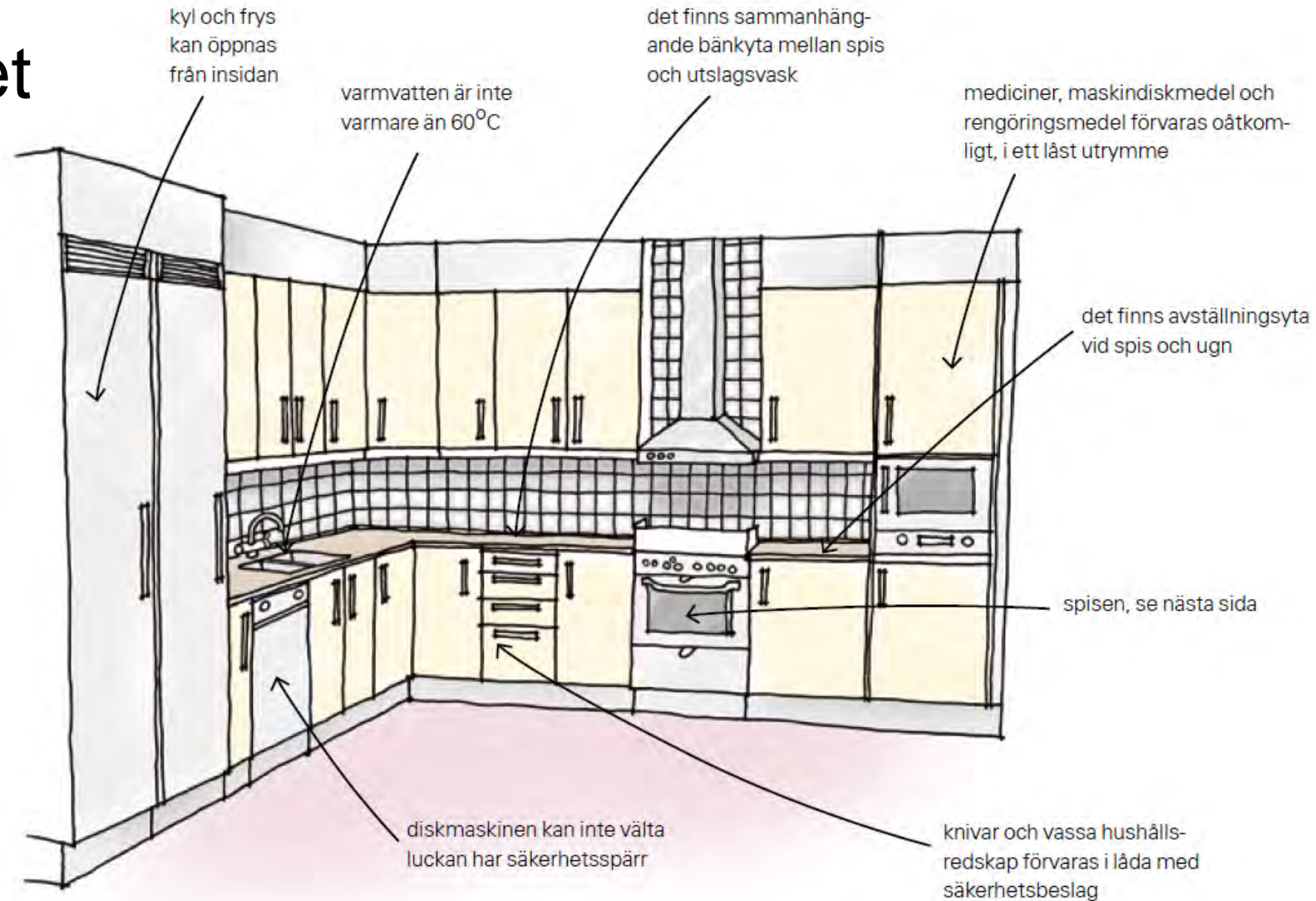
Skadade barn i åldrarna 0 -17 år

Antal skadade

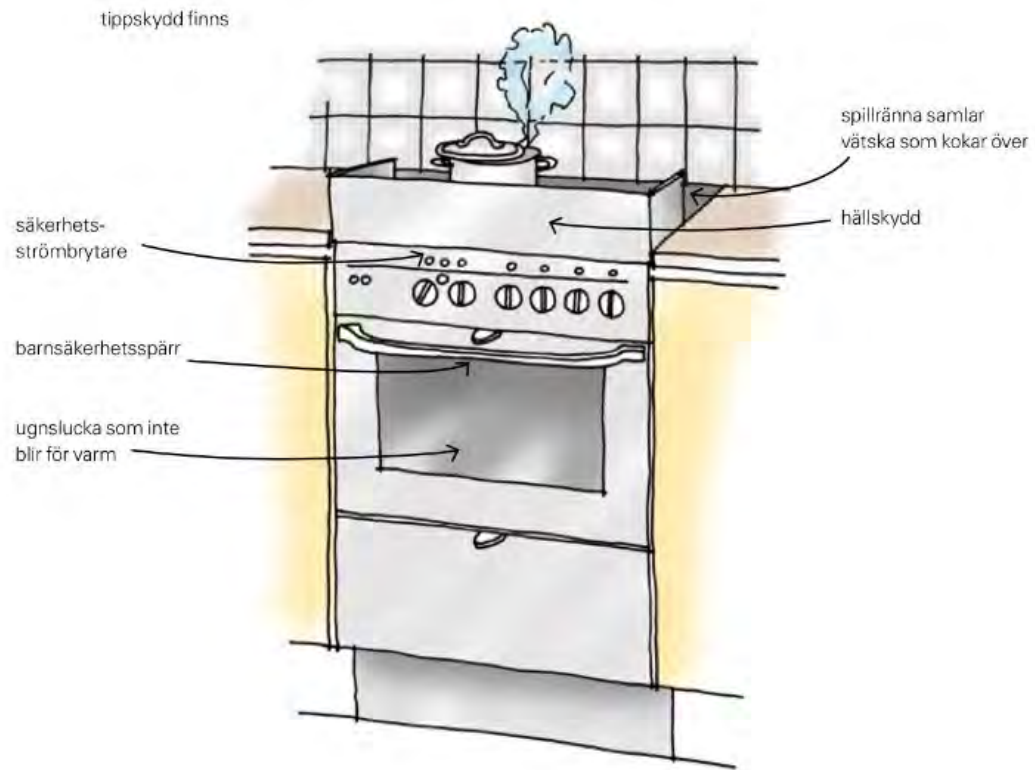

Källa: EHLASS 2003-2005, Socialstyrelsen, EpC.

Säkerhet

Säkerhet

Källa: Boverkets Handbok Bygg barnsäkert – i byggnader på tomter och i utemiljön

Säkerhet

Ur Boverkets handbok:

Bygg barnsäkert – i byggnader på tomter och i utemiljön

Brännskador och skållningsskador

Allvarliga brännskador är vanligast hos barn som är ett halvt till två år gamla.

De allvarligaste brännskadorna sker vid bränder men de vanligaste brännskadorna hos små barn är skållskador, som orsakas av hett vatten, te, kaffe eller soppor.

Säkerhet

8 Säkerhet vid användning

Exempel 4 ur 8:32 Fast inredning och utrustning

I utrymmen där barn kan vistas ska både fast inredning och utrustning som är lätt åtkomlig för barn utformas så att barn inte kan komma till skada till följd av att

- den fasta inredningen eller utrustningen kan välta
- barn kan öppna lådor eller luckor avsedda för säker förvaring
- barn kan klättra på lådor eller ugnsluckor

Säkerhet

8:32 Fast inredning och utrustning

Allmänt råd

- För förvaring av vassa hushållsredskap bör det finnas en låda med säkerhetsbeslag eller någon annan säker anordning.
- Spis bör vara försedd med tippskydd.
- För att undvika att barn får skållnings- eller brännskador genom att klättra bör lådhurts eller öppna hyllor inte placeras intill spisen.

Ur Tolkningsdokumentet: För att undvika att barn får skållnings- och brännskador bör lådhurtsar intill spis och spishällar förses med barnsäkerhetsspärr. Dessutom bör spis eller spishäll ha hållskydd som når minst 0,1 meter över spishällen och täcker spisens framkant och dess sidor till 0,2 meter från framkanten.

Säkerhet

8:42 Spisar, ugnar och dylikt

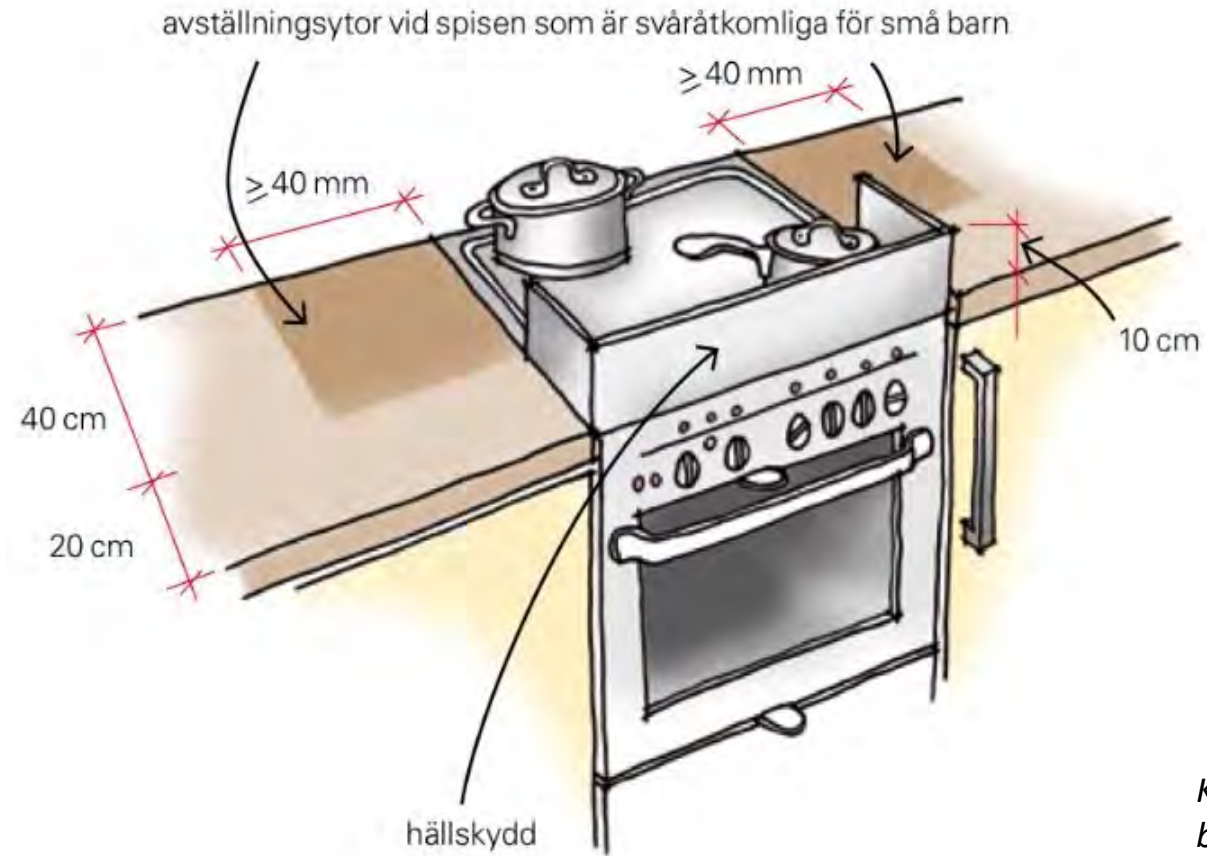
Lätt åtkomliga ytor på spisar, ugnar och dylikt ska ha skydd mot beröring om de har så hög yttemperatur att de vid beröring kan orsaka brännskador.

Allmänt råd

Spisar bör ha hällskydd som når minst 0,1 meter över spishällen och täcker spisens framkant och dess sidor till 0,2 meter från framkanten. Om spisen är åtkomlig från sidan bör hela den åtkomliga sidan täckas av hällskyddet.

Ugnsluckor placerade lägre än 0,8 meter över golvet bör ha säkerhetsbeslag. Yttemperaturen på glasluckor på ugnar och på ytor på handtag, vred, knoppar och liknande av metall som man håller i en kort stund, bör inte överstiga 60 °C.

Säkerhet

Källa: Boverkets Handbok Bygg barnsäkert – i byggnader på tomter och i utemiljön

Säkerhet

8:43 Skydd mot skållningsskador

Utslagsvask ska placeras så att risken för skållningsskador begränsas.

Allmänt råd

Utslagsvask bör placeras i samma inredningslängd som spisen.

Det är viktigt att man kan förflytta kastruller med hett innehåll från spisen direkt till utslagsvasken över en bänkyta.

*Källa: Boverkets Handbok
Bygg barnsäkert – i byggnader
på tomter och i utemiljön*

Besiktning

Funktion – Besiktning

Kök	<ul style="list-style-type: none">– att snickerier, bänkskivor och övriga inredningsdetaljer är monterade– att lådor och annan utrustning fungerar– att luckor och lådfronter sitter med jämna springor– att knivlådor och diskbänkskåp är barnsäkrade– att beslag är rakt monterade– att alla vitvaror är monterade och oskadade– att spisfläkt/spiskåpa är rätt monterad och har kallrasskydd– att det finns "balja" under diskmaskin och kyl/frys– att det är tätat runt rör i diskbänkskåp– att vatten är anslutet och att blandare inte går att vrida utanför diskbänk– att kallt och varmt vatten finns– att anslutning från bräddavlopp är monterat och tätt– att avstängningsventil för diskmaskin är lättåtkomlig
-----	--

Besiktning

- Ladda ner besiktningsmannaboken.
<http://www.tmf.se/bransch/bransch--och-produktgrupper/trahus/att-bygga-trahus/>

Kök, luckor och garderober	
Besiktningsrutin Snickerier ska vara monterade och bedömas rakt framifrån på minst 50 cm avstånd. Felaktigheter som inte syns på detta avstånd godkänns. Alla luckor och lådor ska öppnas.	
Generellt Buktighet, skevhet och avvikelse från jämnhet får vara max 2,5 mm per meter. Barnsäkerhetsbeslag ska finnas i diskbänkskåp och knivlåda.	
Exponerade ytor (fullt synliga vid normalt bruk)	Inga defekter som påverkar brukbarheten eller utseendet får finnas.
Mindre exponerade ytor (inte synliga vid normalt bruk)	Inga defekter som påverkar brukbarheten får finnas. Däremot får ett fåtal märkbara defekter på utseendet finnas. Reparationer accepteras om lagningen knappt syns.
Inredning	Ska vara fungerande och levererad enligt avtal. Medicinskåp ska finnas i varje lägenhet.
Diskbänkskåp	Ska vara tätt i botten och omkring rörgenomföringar.
Läckageindikator	Under diskmaskin, kyl och frys och andra kylmöbler eller vattenanslutna köksmaskiner ska det finnas en matta med uppvikt kant eller förtillverkad balja som leder fram eventuellt läckagevatten.
Passbitar, krönlister och ljusramplister	Ska vara levererade enligt avtal och stabilt infästa.
Bänkskivor, sten, lamell och laminat	Ska vara levererade enligt avtal och stabilt infästa. Ska vara fogade i skarvar.

Vatten & Fukt

Vatten & Fukt - BBR

6:51 Allmänt

Byggnader ska utformas så att fukt inte orsakar skador, lukt eller mikrobiell växt som kan påverka hygien eller hälsa. (BFS 2014:3).

6:5334 Dolda ytor i rum eller byggnadsdelar

Om det i rum finns risk för utläckande vatten eller kondens på dolda ytor ska utlopp från dessa ytor anordnas så att vattnet snabbt blir synligt. (BFS 2014:3).

Allmänt råd

Under en diskmaskin, diskbänk, kyl, frys, ismaskin eller liknande bör det finnas ett vattentätt skikt. Skiktet bör vara tätat mot genomföringar och uppvikt mot väggen och andra dolda ytor i tillräcklig omfattning för att skydda dem. Regler om utläckande vatten från tappvatteninstallationer finns i avsnitt 6:625. (BFS 2014:3).

Vatten & Fukt - En rekommendation

Skydd under vitvaror

Under kyl/frys som inte är vattenanslutna kan skyddet kompletteras med ett vattenlarm.

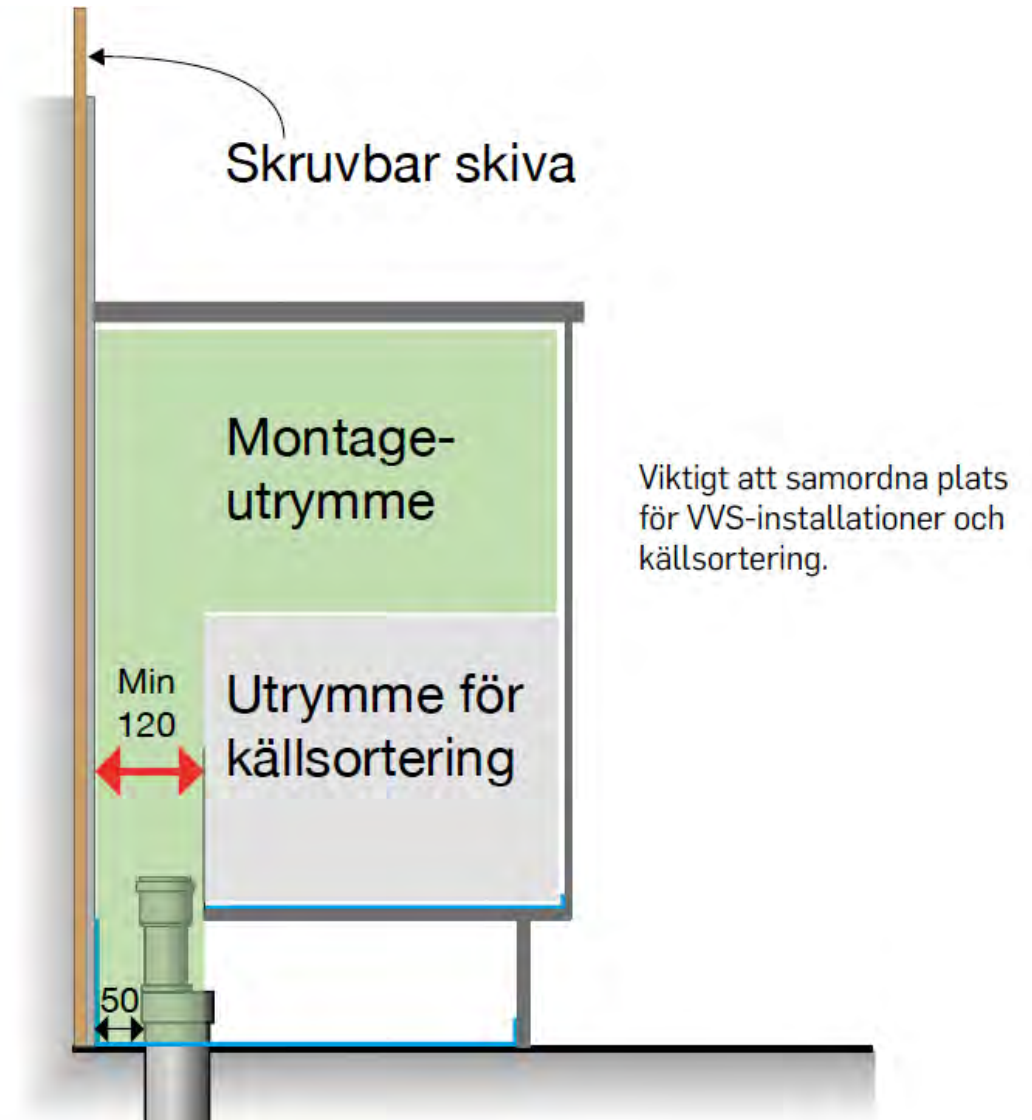
Under vattenanslutna vitvaror bör skyddet kompletteras med detektor till läckagebrytare. Ett annat alternativ är att det vattentäta skyddet är anslutet till golvvavlopp kompletterat med vattenlarm.

Vattenanslutna vitvaror monterade högre upp i skåp-inredningen kan stå i ett skydd som leder läckagevattnet till ett golvskydd, alternativt att skyddet är försett med detektor till läckagebrytare.

*Källa: Säkra köket
mot vattenskador*

Vatten & Fukt - En rekommendation

Vatten & Fukt - En rekommendation

Vattentät botten i diskbänksskåpet

Diskbänksskåpet kan även vara inrett med en tät botten som kan vara ett prefabricerat eller platsbyggt skydd. Man bör då ha en heltäckande skåpbotten och säkerställa att alla rör genomföringar i det vattentäta skyddet blir fackmässigt tätade. Det vattentäta skyddet ska vara uppvikligt på skåpsidor och skåpprygg.

Den vattentäta skåpbotten förses med detektor till läckagebrytare eller vattenlarm.

Denna lösning rekommenderas vid:

- ✓ När ett uppsamlande golvskydd inte kan användas, exempelvis vid bänkinredning utan skåpssocklar.
- ✓ Befintliga kök där man vill uppnå en högre vattenskadesäkerhet.
- ✓ Byte av blandare, vattenlås eller installation/byte av diskmaskin.

Vatten & Fukt - BBR

6:625 Utformning

Avstängningsventiler och armaturer för avtappning av tappvattensystemet ska installeras i den utsträckning som är nödvändig.

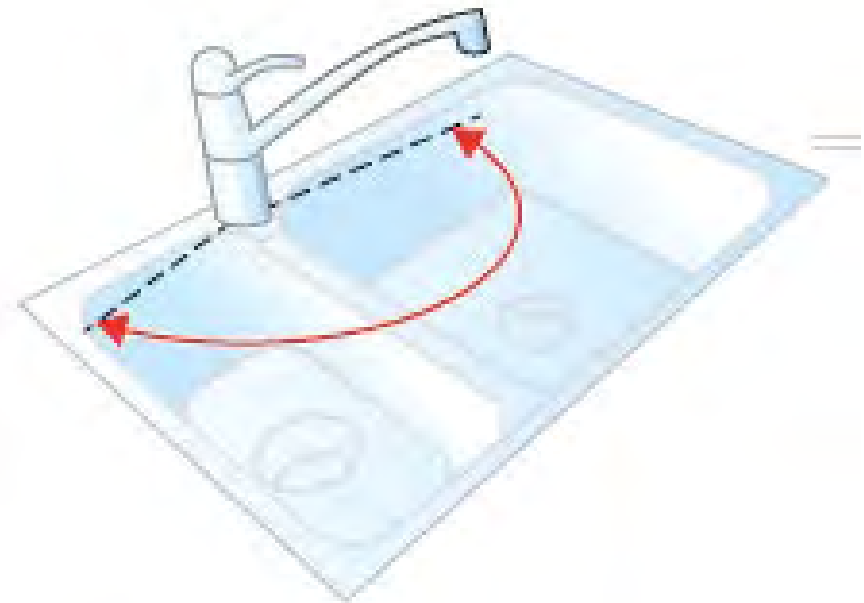
Allmänt råd

Anslutningar till disk- och tvättmaskiner m.m. bör förses med avstängningsventiler som har synlig och lätt åtkomlig manövrering. Avstängningsventiler bör finnas så att tappvattnet till enskilda lägenheter kan stängas av var för sig. (BFS 2014:3).

Vatten & Fukt - Branschregler

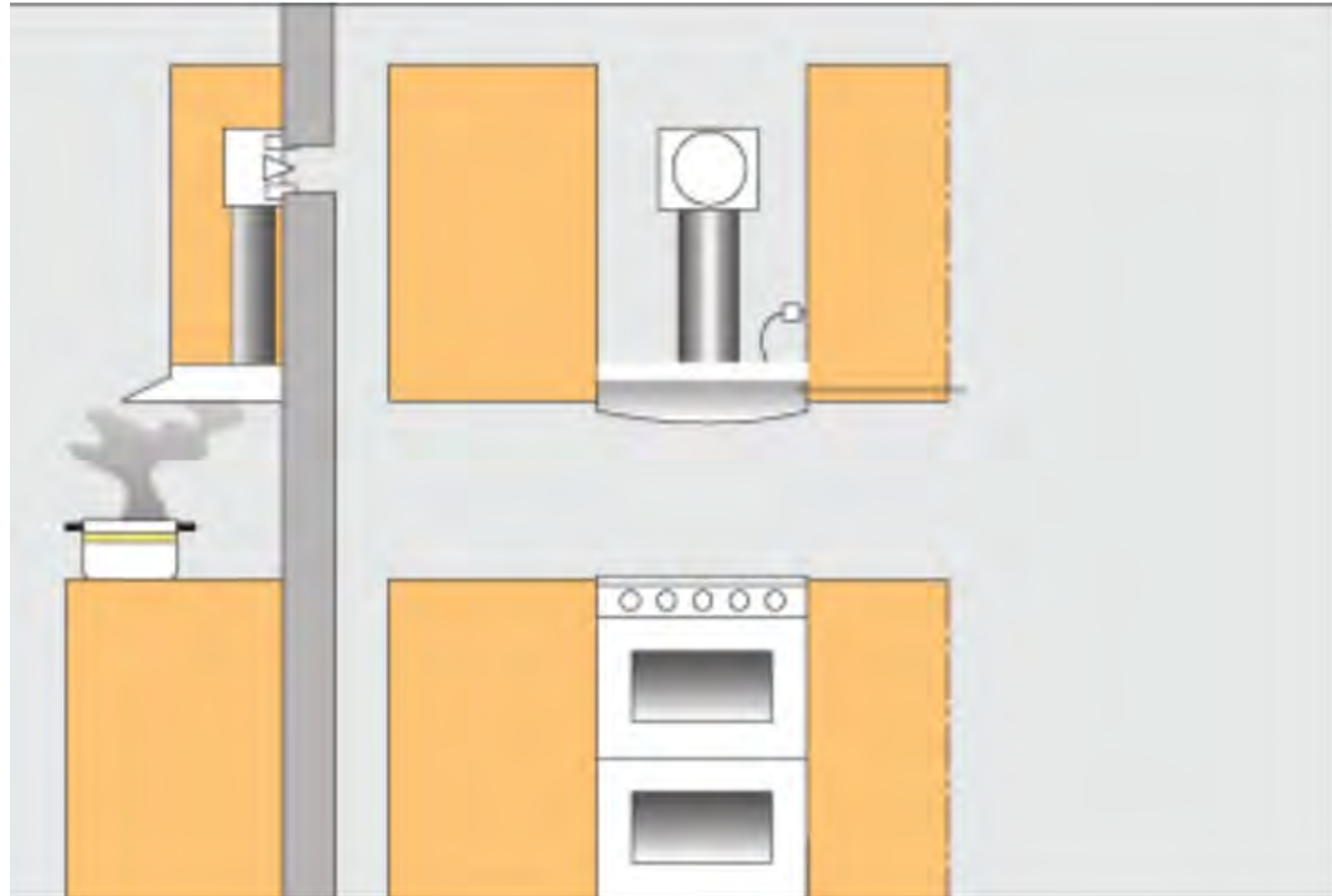
Svängradien för köksblandarens pip ska vara begränsad så att vatten från köksblandaren inte kan rinna ut utanför diskbänkens eller diskbänksinsatsens lädor eller så ska diskbänken vara utformad med avrinningsyta så att vatten från köksblandaren leds ner i diskho.

Köksblandaren kan dock förses med utdragbart, fjäderupphängt eller ledat munstycke. I träbaserad bänkskiva ska håltagning för till exempel blandare förseglas så att fukt-skador inte uppstår i bänkskivan.

Källa: Säkra köket & Säker Vatten

Ventilation

Ventilation

6:25 Ventilation

Ventilationssystem ska utformats så att erforderligt uteluftsflöde kan tillföras byggnaden.

Ventilationssystem ska också kunna föra bort hälsofarliga ämnen, fukt, besvärande lukt, utsöndringsprodukter från personer och byggmaterial samt föroreningar från verksamheter i byggnaden i den utsträckning sådana olägenheter inte förs bort på annat sätt (BFS 2014:3)

Allmänt råd

Vid projektledning av byggnaders ventilationsflöden bör hänsyn tas till påverkan av personbelastning, verksamhet, fukttillskott, materialemissioner samt emissioner från mark och vatten.

Vid val av luftfilter för ventilationsanläggningar kan SS-EN 779 användas som vägledning.

Andra sätt att föra bort olägenheter på än genom ventilation kan vara att använda filter eller avfuktare.

Summering

Föreskrifter och allmänna råd

En föreskrift är en regel som ska följas medan ett allmänt råd inte är bindande. Ett allmänt råd anger hur någon **kan** eller **bör** göra för att uppfylla den tvingande regeln (lag, förordning eller myndighetsföreskrift) till vilken det allmänna rådet är kopplat.

Anledningen till detta upplägg är att Boverket inte vill hindra den tekniska utvecklingen genom allför detaljstyrande regler. Om man väljer att inte göra det på det sätt som anges i det allmänna rådet ska man kunna visa att den tvingande regeln ändå uppfylls.

Inledning
Detta avsnitt innehåller grundläggande regler för BBR och gäller för alla avsnitt. Avsnittet behandlar när BBR är tillämplig, mindre avvikelser från föreskrifterna i BBR, krav vid ändring av byggnader, krav vid flyttning av byggnader, skillnaden mellan föreskrifter och allmänna råd, vad som avses med byggprodukter, standarder, terminologi och hur hänvisningar sker i reglerna.

BBR:s tillämpningsområde

Föreskrifterna i BBR gäller när man uppför en ny byggnad, vid mark- och rivningsarbeten samt för obebyggda tomter som ska förses med en eller flera byggnader. BBR gäller också vid ändring av byggnad, inklusive ombyggnad och tillbyggnad. BBR gäller inte för andra byggnadsverk än byggnader.

Föreskrifter och allmänna råd

En föreskrift är en regel som ska följas medan ett allmänt råd inte är bindande. Ett allmänt råd anger hur någon *kan* eller *bör* göra för att uppfylla den tvingande regeln (lag, förordning eller myndighetsföreskrift) till vilken det allmänna rådet är kopplat. Anledningen till detta upplägg är att Boverket inte vill hindra den tekniska utvecklingen genom alltför detaljstyrande regler. Om man väljer att inte göra på det sätt som anges i det allmänna rådet ska man kunna visa att den tvingande regeln ändå uppfylls.

Alla föreskrifter har inte allmänna råd kopplade till sig. I de avsnitt där det finns ett allmänt råd men ingen föreskriftstext så är det allmänna rådet ett råd till den övergripande regeln i lag eller förordning. Ett allmänt råd kan även innehålla en upplysning eller en hänvisning.

VID TVIST – *Kontakta er jurist*

UTMANING

Ni är specialister på kök och badrum vilket gör att vid en tvist så faller ansvaret ofta på specialisterna som borde ha agerat och följt reglerna.

FÖR ATT SKYDDA SIG KAN MAN

Informera om kraven inte uppfylls och lämna över ett dokument som intygar att ni har sagt att ansvaret ligger på köparen istället för säljaren. Se till att ha avtal och offerter med information om köparens respektive säljarens åtagande.

Skillnad företag vs privatperson

- Vem är ansvarig?
- Konsumentköplagen eller ABM 07?
- Vem är experten? Ex. arkitekt vs återför eller säljare....
- Avtal – se formuleringstips på tmf:s hemsida.

TRÄ- OCH MÖBELFÖRETAGEN

VI BYGGER OCH INREDER SVERIGE